

05 a

Smidi

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1-35-8641/14
Tuzla, 12.08.2014. godine

Na osnovu člana 5. i 29. Zakona o Vladi Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 17/00, 1/05, 11/06 i 13/11), Vlada Tuzlanskog kantona, na sjednici održanoj dana 12.08.2014. godine, d o n o s i

ODLUKU

I

Usvaja se Akcioni plan za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona 2014. – 2015. i čini sastavni dio ove Odluke.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

DOSTAVITI:

- ① x Ministarstvu za rad, socijalnu politiku i povratak
- 1 x Evidenciji
- 1 x a/a

PREMIJER KANTONA

Prof. dr. Bahrija Umihanić

BOSNA I HERCEGOVINA

Federacija Bosne i Hercegovine

TUZLANSKI KANTON

VLADA

A K C I O N I P L A N

za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona 2014.-2015.

Juli, 2014. godine

Sadržaj

1. Uvod.....	3
1.1. Pravni okvir	4
2. Analiza stanja po oblastima.....	6
2.1.Porodična zaštita.....	6
2.2.Socijalna i dječija zaštita.....	7
2.3. Zaštita od nasilja u porodici	8
2.4. Oblici zaštite žrtve nasilja u porodici	10
2.5. Obrazovanje.....	13
2.6. Zdravstvena zaštita.....	13
2.7. Zapošljavanje	13
2.8. Sigurnost	14
3. Akcioni plan.....	16

1. UVOD

U skladu sa Strategijom za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici Federacije Bosne i Hercegovine obaveza kantonalnih vlada je izrada i praćenje provedbe akcionih planova na kantonalnom nivou, te formiranje Stručnog tima (Koordinacionog tima) koji će pratiti provedbu. Stručni tim treba da se sastoji od predstavnika lokalnih i kantonalnih institucija i nevladinih organizacija.

Shodno tome, kao i Zaključku Komisije za jednakopravnost spolova Skupštine Tuzlanskog kantona i aktu Vlade Tuzlanskog kantona broj: 02/2-02-330/13, Vlada Tuzlanskog kantona je Odlukom broj: 0271-35-8641/14 od 15.04.2014. godine imenovala članove Radne grupe za izradu *Akcionog plana za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona*. Radnu grupu čine predstavnici slijedećih institucija: Ministarstva za rad socijalnu politiku i povratak TK, Ministarstva unutrašnjih poslova TK, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK, Ministarstva zdravstva TK, Ministarstva uprave i pravosuđa TK, Pedagoškog zavoda TK i U.G. Vive Žene Tuzla.

Zadatak Radne grupe je da izradi Prijedlog Akcionog plana za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona i isti dostavi na razmatranje i usvajanje Vladi Tuzlanskog kantona. Koordinator izrade Akcionog plana je Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK, a logističku i tehničku podršku je pružilo Udruženje građana Vive Žene Tuzla. U rad Radne grupe aktivno je uključena i predsjednica Komisije za jednakopravnost spolova Skupštine Tuzlanskog kantona.

Pored Radne grupe prijedloge za aktivnosti u okviru Akcionog plana imali su priliku dati i Centri za socijalni rad u općinama Tuzlanskog kantona kao i nevladine organizacije koje se bave problemom nasilja u porodici.

Dakle, okvir za izradu Akcionog plana za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona 2014.-2015. predstavlja Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici Federacije BiH i Akcioni plan na federalnom nivou u kojem se predlaže kantonalnim vladama da donesu svoje akcione planove za realizaciju aktivnosti na kantonalnom nivou čija će realizacija doprinijeti ostvarenju pet strateških ciljeva i to:

- Usklađivanje normativno-pravnog okvira u oblasti nasilja u porodici sa domaćim i međunarodnim standardima iz ove oblasti
- Unaprijediti znanja i vještine osoba koje se profesionalno bave pitanjima nasilja u porodici
- Unaprijediti metodologiju za prikupljanje podataka o slučajevima nasilja u porodici
- Povećanje društvene svijesti o nasilju u porodici i oblicima nenasilničkog ponašanja
- Razvijen multidisciplinarni pristup u lokalnim zajednicama u pružanju odgovarajućih vidova zaštite i tretmana žrtava nasilja u porodici i rada sa osobama koje su počinile nasilje u porodici

Navedeno je obaveza kantonalnih vlada i prema Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici gdje je u članu 37. ovog Zakona propisana obaveza kantonalnih vlada da donesu dvogodišnje programe mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja za područje kantona, uključujući i lokalni nivo.

Pored izraženosti svih socio-patoloških pojava (maloljetnička delinkvencija, bolesti ovisnosti, prosjačenje, skitnje i sl.) nasilje u porodici ima značajne refleksije na poremećaje porodičnih odnosa i remećenje funkcija porodice. Problem nasilja u porodici nije moguće sagledati samo sa aspekta jedne od nauka, radi čega je neophodan multidisciplinarn pristup u istraživanju ovog fenomena.

Nasilje u porodici je ozbiljan društveni problem bilo da se analizira sa kriminološkog, psihološkog, sociološkog, kriminalističkog ili aspekta socijalnog rada i politike i zbog toga zahtjeva uključenost svih relevantnih vladinih i nevladinih institucija i organizacija.

1.1. Osnov za donošenje Programa mjera - Akcionog plana

- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici (Sl. novine Federacije BiH broj 20/13)
- Zakon o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst (Sl. Glasnik Bosne i Hercegovine, broj 32/10)
- Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici FBiH 2013.-2017.
- CAHVIO Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Predsjedništvo BiH je 19. jula 2012. usvojilo Odluku o pristupanju BiH Konvenciji)
- Gender Akcioni plan (Sl. Glasnik BiH broj 41/09)
- Porodični zakon FBiH (Sl. Novine Federacije BiH broj 35/05)
- Krivični zakon FBiH (Sl. Novine Federacije BiH broj 36/03, 21/04 i 18/05)
- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH (“Službene novine Federacije BiH” broj: 36/99,54/04, 39/06 i 14/09)
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom TK – prečišćeni tekst (Službene Novine TK broj 5/12 i 7/14)

U Federaciji Bosne i Hercegovine zabilježen je značajan pomak u donošenju podzakonskih akata koji utiču na reguliranje i standardizaciju pružanja usluga za pojedince i porodice.

Tako je na nivou Federacije BiH donesen Pravilnik o standardima za rad i pružanje usluga u ustanovama socijalne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene Novine Federacije BiH“ broj 15/13).

Na nivou Tuzlanskog kantona usvojena su dva Pravilnika:

- Pravilnik o uslovima, opštim normativima i postupku utvrđivanja ispunjavanja uslova za obavljanje djelatnosti socijalne zaštite („Službene Novine Tuzlanskog kantona“ broj 8/13)
- Pravilnik o prostornim, kadrovskim i tehničkim normativima za obavljanje usluga smještaja i boravka za djecu i mlade u okviru djelatnosti socijalne zaštite („Službene Novine Tuzlanskog kantona“ broj 8/13).

Na nivou Federacije BiH donešen je Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera koje su u nadležnosti policije kojim je propisan način provedbe zaštitnih mjera udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora, zabrana vraćanja u stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor, zabrana približavanja žrtvi nasilja u porodici i zabrana uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju.

Pored navedenog Pravilnika, neophodno je da se donesu i slijedeći Pravilnici:

- Pravilnik o provođenju zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja(izrada u toku)
- Pravilnik o provođenju zaštitne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti (izrada u toku)
- Pravilnik o osnivanju, radu i finansiranju sigurnih kuća (izrada u toku)

Kada je u pitanju psihosocijalni tretman počinitelja nasilja, još 2012. pokrenuta je inicijativa U.G. Vive Žene Tuzla u saradnji sa Komisijom za jednakopravnost spolova Skupštine Tuzlanskog kantona za izmjenu Pravilnika o načinu i mjestu provedbe zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana osoba koje su počinile nasilje u smislu da ovu mjeru mogu provoditi kako pravne tako i fizičke osobe koje imaju dodatnu edukaciju za rad sa počiniteljima nasilja.

Ovu inicijativu je Skupština Tuzlanskog kantona prihvatila i uputila Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike i Federalnom ministarstvu zdravlja radi daljnjeg postupanja. Pretpostavke za uključivanje pravnih i fizičkih osoba za izvršenje zaštitne mjere psihosocijalnog tretmana na području Tuzlanskog kantona već su osigurane kroz dodatno educirane stručnjake. Naime, U.G. Vive Žene je 2011. pokrenulo inicijativu i obezbjedilo finansijska sredstva za edukaciju profesionalaca za rad sa počiniteljima nasilja. Edukaciju je provelo Društvo za psihološku pomoć Zagreb, RH, a ukupno 12 profesionalaca iz Tuzlanskog kantona je završilo izuzetno kvalitetnu edukaciju za provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja.

Federalno ministarstvo za rad i socijalnu politiku je 2014. formiralo Radnu grupu za izradu Pravilnika za provođenje zaštitne mjere psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja, izrada je u toku.

U Federaciji BiH je u toku izrada jedinstvene baze podataka, Gender Centar FBiH je formirao Radnu grupu za izradu baze podataka koja bi trebala biti aktivna od januara 2015. a koja bi vrlo jasno definirala podatke koje je neophodno unositi i šta je čiji zadatak za svaku instituciju.

CAHVIO konvencija Vijeća Europe je prvi pravno obavezujući akt Vijeća Europe u oblasti sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici koji nameće državama potpisnicama da osiguraju uslove za sprečavanje, istraživanje, kažnjavanje i osiguravanje reparacije za djela nasilja, a nečinjenje povlači odgovornost države, a ne samo aktera koji su počinili nasilje.

Konvencija naglašava značaj preventivnog djelovanja na sprečavanje svih oblika nasilja nad ženama i nasilja u porodici, potrebu edukacije osoba koje se profesionalno bave ovim problemom i ističe važnost edukacije djece uvođenjem pitanja rodne ravnopravnosti i nenasilne komunikacije u redovno školovanje, te uspostavu jedinstvenih evidencija o žrtvama i počiniteljima svih oblika nasilja i provođenje istraživanja kao podloga za donošenje politika koje tretiraju problem nasilja u porodici kao i razvijanje specijalnih servisa koji će pružiti potrebnu pomoć i tretman žrtvama svih oblika nasilja kao i osobama koje su počinile nasilje.

Ključni ciljevi Konvencije:

- Zaštita od nasilja i sprečavanje, procesuiranje i eliminiranje svih vidova nasilja nad ženama i nasilja u porodici
- Doprinos suzbijanju svih oblika diskriminacije žena i promoviranje suštinske ravnopravnosti žena i muškaraca uključujući osnaživanje žena
- Izrada sveobuhvatnog okvira, politika i mjera zaštite i pomoći svim žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u porodici
- Unapređenje međunarodne saradnje u eliminiranju svih vidova nasilja nad ženama i nasilja u porodici
- Pružanje podrške i pomoći svim uključenim organizacijama i organima unutrašnjih poslova radi djelotvornije saradnje i sveobuhvatnog pristupa pitanju eliminiranja nasilja nad ženama i nasilja u porodici

2. OBLASTI

2.1. Porodična zaštita

Navedenim Porodičnim Zakonom uređuju se: porodica, brak i pravni odnosi u braku, odnosi roditelja i djece, usvojenje, starateljstvo, pravni učinci vanbračne zajednice žene i muškarca, prava i dužnosti članova porodice u Federaciji BiH, te postupci nadležnih organa u vezi sa bračnim i porodičnim odnosima i starateljstvom.

Uređenje odnosa u porodici zasniva se na:

- Zaštiti privatnosti porodičnog života
- Ravnopravnosti, međusobnom pomaganju i poštovanju članova porodice
- Obaveza roditelja da osiguraju zaštitu interesa i dobrobiti djeteta i njihovoj odgovornosti, podizanju, odgoju i obrazovanju djeteta
- Obaveza države da osigura i zaštititi porodicu i dijete
- Pružanje starateljske zaštite djeci bez roditeljskog staranja i odraslim osobama koje nisu sposobne starati se o sebi, svojim pravima i interesima i imovini.

Poslovi koji proizlaze iz Porodičnog zakona, a u nadležnosti su Centra za socijalni rad su sljedeći:

- Pomoć u sređivanju konfliktnih situacija u porodici
- Postupak provođenja starateljstva
- Posredovanje prije podnošenja tužbe za razvod braka
- Sudjeluju u postupcima izdržavanja djece i roditelja

2.2. Socijalna i dječija zaštita

Pravovremenim prepoznavanjem socijalno isključenih kategorija, s posebnim naglaskom na djecu žrtve nasilja, može se unaprijediti proces reintegracije i intersektoralne saradnje s ciljem umanjenja efekata nasilja u porodici i ponovne integracije žrtava nasilja u društvo s posebnim naglaskom na djecu.

Kao članica Ujedinjenih naroda, Bosna i Hercegovina je preuzela brojne međunarodne obaveze koje se odnose na zaštitu djeteta. Na osnovu člana 44. Konvencije o pravima djeteta i njenih fakultativnih protokola, a u svrhu prikupljanja podataka o djeci u Bosni i Hercegovini, radi ispunjenja međunarodnih obaveza i izvještavanja donesene su Smjernice za prepoznavanje socijalno isključenih kategorija djece u Bosni i Hercegovini. Najznačajniji okvir za zaštitu djece od nasilja utvrđen je u krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, pa tako i u Krivičnom zakonu Federacije BiH. Krivični zakon Federacije BiH pruža pravnu zabranu nasilja nad djecom, uključujući seksualno zlostavljanje i eksploataciju, fizičko kažnjavanje i sve druge oblike ponižavanja i nude kazne na, i u svim, mjestima gdje se nasilje nad djecom dešava, a posebno u porodičnom okruženju.

U Federaciji Bosne i Hercegovine Porodični zakon tretira pitanje zaštite od nasilja u porodici kojim se regulira zabrana nasilničkog ponašanja bračnog partnera ili bilo kojeg drugog člana porodice (član 4.). U cilju zaštite prava i najboljeg interesa djeteta zakon regulira i pitanja oduzimanja roditeljskog prava i starateljstva nad djecom koja su izložena nekom od oblika nasilja. Prava djeteta utvrđena su u čl. 124-127. Dakle, taksativno su navedena prava djece, a posebno prava djece na zaštitu od svih oblika nasilja, zloupotrebe, zlostavljanja i zanemarivanja u porodici. Tako zakon navodi šta se smatra zloupotrebom prava, a to su: tjelesno i duševno nasilje nad djetetom, spolno iskorištavanje djeteta i navođenje djeteta na društveno neprihvatljivo ponašanje. Članom 134. Zakona regulirano je da su roditelji dužni čuvati dijete, zadovoljavati njegove potrebe i štititi ga od svih oblika nasilja, povrede, ekonomske eksploatacije i seksualne zloupotrebe od drugih osoba, a istovremeno su dužni i u zavisnosti od uzrasta i zrelosti kontrolirati ponašanje djeteta.

Odredbom člana 150. regulirana je obaveza kojom je Organ starateljstva dužan po službenoj dužnosti preduzimati potrebne mjere radi zaštite prava i najboljeg interesa djeteta do kojih dođe putem neposrednog saznanja ili obavještenja, a naročito ako se radi o nasilju, zlostavljanju, spolnim zloupotrebama i zanemarivanju djeteta.

Također, ovim zakonom predviđene su sankcije za roditelje kojima se može oduzeti roditeljsko pravo i starateljstvo nad djetetom koje je izloženo nekom od oblika nasilja. Osmi dio Porodičnog zakona regulira postupak zaštite od nasilničkog ponašanja u porodici koji je hitan, što je i regulirano donošenjem Zakon o zaštiti od nasilja u porodici. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici FBiH uređuje zaštitu od nasilja u porodici, pojam nasilja u porodici i radnje nasilja u porodici, osobe koje se smatraju članovima porodice, način zaštite članova porodice, te vrstu i svrhu prekršajnih sankcija za počinioce nasilnih radnji.

U čl. 3. Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata, zaštiti porodice sa djecom Tuzlanskog kantona - prečišćeni tekst ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 5/12 i 7/14) utvrđeno je da su korisnici socijalne zaštite, pored ostalih kategorija, i lica izložena zlostavljanju i nasilju u porodici.

2.3. Zaštita od nasilja u porodici

U smislu navedenog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, smatra se da postoji nasilje u porodici ukoliko postoje osnove sumnje da su učinjene radnje kojima član porodice nanosi fizičku, psihičku ili seksualnu bol ili patnju i/ili ekonomsku štetu, kao i prijetnje koje izazivaju strah od fizičkog, psihičkog ili seksualnog nasilja i/ili ekonomske štete kod drugog člana porodice.

Prema navedenom Zakonu radnje nasilja u porodici ili prijetnje tim radnjama su:

- Svaka primjena fizičke sile na fizički ili psihički integritet člana porodice
- Svako postupanje jednog člana porodice koje može prouzrokovati ili izazvati opasnost da će prouzrokovati fizičku ili psihičku bol ili patnju,
- Prouzrokovanje straha ili osobne ugroženosti ili povrede dostojanstva člana porodice ucjenom ili drugom prinudom
- Fizički napad člana porodice na drugog člana porodice, bez obzira na to da li je nastupila fizička povreda ili nije
- Verbalni napad, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim imenima, te drugi načini grubog uznemiravanja člana porodice od drugog člana porodice
- Seksualno uznemiravanje
- Uhođenje i svi drugi slični oblici uznemiravanja drugog člana porodice
- Oštećenje ili uništenje zajedničke imovine ili imovine u posjedu
- Upotreba fizičkog nasilja ili prouzrokovanje straha sa ciljem oduzimanja prava na ekonomsku nezavisnost zabranom rada ili držanjem člana porodice u odnosu zavisnosti ili podređenosti
- Upotreba fizičkog i psihičkog nasilja prema djeci i zanemarivanje u njihovom odgoju
- Fizičko i psihičko nasilje prema starim, iznemoglim osobama i zanemarivanje u njihovom njegovanju i liječenju
- Nasilna izolacija ili ograničenje slobode kretanja člana porodice

- Propuštanje dužne pažnje i ne pružanje pomoći i zaštite članu porodice i pored obaveze prema zakonu.

Počiniteljima nasilja u porodici može se izreći jedna ili više zaštitnih mjera:

- Udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora i zabrana vraćanja u stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor
- Zabrana približavanja žrtvi nasilja
- Zabrana uznemiravanja i uhođenja osobe izložene nasilju
- Obavezan psihosocijalni tretman
- Obavezno liječenje od ovisnosti
- Privremeno lišenje slobode i zadržavanje.

S obzirom da je ranija praksa pokazala da dolazi do određenih problema u radu sa žrtvama nasilja, odnosno počiniteljima nasilja, kao i problema između nadležnih institucija, u Federaciji BiH urađeni su Protokoli intervencija u slučajevima nasilja u porodici. Danas većina kantona imaju urađene i potpisane Protokole.

Jedan od ciljeva Protokola je uspostavljanje multidisciplinarnih timova u zajednicama koji će usmjereno i sveobuhvatno djelovati na unapređenju zaštite i pomoći žrtvama nasilja u porodici, te hitnom i efikasnom rješavanju problema nasilja.

Pored navedenog, Protokoli su jasno definirali šta je čija nadležnost i u kojem trenutku djeluje određena institucija i/ili organizacija.

U Tuzlanskom kantonu Protokol intervencija u slučajevima nasilja u porodici urađen je u decembru 2009. na inicijativu U.G. Vive Žene, a u skladu sa Strateškim planom prevencije i borbe protiv nasilja u FBiH 2009.-2010.

Protokol su potpisali: Ministarstvo rada i socijalne politike TK, Ministarstvo unutrašnjih poslova TK, Ministarstvo uprave i pravosuđa TK, Ministarstvo zdravlja TK i U.G. Vive Žene Tuzla.

Tokom 2012. U.G. Vive Žene su formirale Radne grupe na području općina Kalesija i Živinice, a Radne grupe su uradile prilagođavanje kantonalnog Protokola lokalnom kontekstu te dvije općine.

2013. U.G. Vive Žene su pokrenule inicijativu prilagođavanja kantonalnog Protokola u ostalih 11 općina Tuzlanskog kantona (Tuzla, Lukavac, Gračanica, Doboj Istok, Banovići, Kladanj, Gradačac, Srebrenik, Sapna, Teočak i Čelić) i izradu kantonalnog Protokola u kantonu Posavina, finalizacija tih Protokola će biti realizirana do kraja 2014.

2.4. Oblici zaštite žrtve nasilja u porodici

Prema članu 31. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH žrtva nasilja u porodici ima pravo na osiguravanje osnovnih životnih potreba u pogledu neophodnog zdravstvenog, socijalnog i materijalnog zbrinjavanja i pravo osiguravanja pravne pomoći za rješavanje socijalnog, ekonomskog i drugog statusa.

Zaštita žrtve nasilja u porodici osigurava se u skladu sa važećim zakonima koji propisuju pravo na zdravstvenu i socijalnu zaštitu i ostvarivanje prava na pravnu pomoć.

Sredstva za finansiranje osnovnog oblika zaštite žrtve nasilja u porodici kojoj se odmah ne može osigurati zaštita u okviru postojećih sistema zdravstvene i socijalne zaštite, osigurat će se u okviru privremene pomoći.

Sa ciljem ostvarivanja privremene pomoći vlade kantona obavezne su donijeti propis u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona kojim će propisati način ostvarivanja privremenih oblika pomoći, uključujući i pravnu pomoć za žrtve nasilja u porodici.

Način zbrinjavanja žrtve

Prema članu 33. istog Zakona, radi osiguranja fizičke zaštite i ostvarivanja prava i interesa žrtve nasilja u porodici, bez straha i opasnosti po život, policija i organ starateljstva dužni su, uz prethodni pristanak žrtve, privremeno zbrinuti žrtvu nasilja u porodici u sigurnu kuću/sklonište, drugu odgovarajuću instituciju ili kod druge porodice. Žrtva nasilja u porodici privremeno se zbrinjava u sigurnu kuću na zahtjev policije ili organa starateljstva u trajanju najduže do šest mjeseci. Navedeni rok može se na zahtjev sigurne kuće produžiti uz pisanu saglasnost nadležnog organa starateljstva.

Jedan od servisa koji stoje na raspolaganju žrtvama nasilja u porodici na području Tuzlanskog kantona je Sigurna kuća koje djeluje u okviru U.G. Vive Žene, koja već dugi niz godina pruža kompletnu pomoć i podršku žrtvama nasilja kako u okviru sigurne kuće tako i u okviru dnevnog (ambulantnog) tretmana. U okviru tretmana žrtvama nasilja se pružaju slijedeći oblici podrške i pomoći: psihoterapijski tretman, socijalno-pravno savjetovanje, body terapija, okupaciona terapija, medicinska pomoć, partnerska terapija, porodična terapija, SOS telefon 1265, te saradnja sa nadležnim institucijama, kao i članovima porodice. Žrtve nasilja se primaju na tretman u sigurnu kuću na zahtjev centra za socijalni rad, policije, zdravstvene ustanove i/ili organa pravosuđa u skladu sa Protokolom intervencija u slučajevima nasilja u porodici za TK, kao i na lični zahtjev žrtve nasilja.

U toku 2013. u Sigurnoj kući na tretmanu bilo je ukupno 87 žrtava nasilja i to 49 žena i 38 malodobne djece. Pored tretmana u Sigurnoj kući žrtvama nasilja pružena je pomoć i podrška kroz dnevni tretman-ambulantno i to u 2013. za 191 žrtvu, u toku dnevnog tretmana žrtvama nasilja je pružena pomoć kroz socijalno-pravno savjetovanje i psihoterapijski tretman.

Žrtva nasilja u porodici zbrinjava se u drugu odgovarajuću instituciju ili kod druge porodice na zahtjev organa starateljstva kada organ starateljstva ocijeni da je to povoljnije za žrtvu i uz saglasnost žrtve nasilja.

Gender Centar FBiH je u decembru 2008. otvorio jedinstvenu SOS liniju za pomoć žrtvama nasilja u porodici za Federaciju BiH. Jedinstveni broj 1265 je besplatan SOS broj za žrtve nasilja, a Vive Žene pokrivaju SOS pozive za područje Tuzlanskog i Posavskog kantona.

U toku 2013. i to od 01. januara do 31. decembra bilo je ukupno 257 poziva na SOS telefon za pomoć žrtvama nasilja, od čega je 107 poziva žrtava nasilja, a 150 poziva traženja različitih informacija ili provociranje putem telefona, prekidi i sl.

U odnosu na proteklu godinu broj poziva na SOS je smanjen, ali pored SOS poziva Vive Žene primaju pozive i na redovnu telefonsku liniju putem kojeg također pružaju pomoć i podršku kako za žrtve nasilja tako i za sve druge pozive, u 2013. primili su ukupno 198 poziva na redovnu liniju.

Osnivanje i finansiranje sigurnih kuća

Prema članu 35. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici sigurnu kuću može osnovati pravno ili fizičko lice u skladu sa zakonom. Sredstva za finansiranje privremenog zbrinjavanja žrtve nasilja u sigurnoj kući, drugoj odgovarajućoj instituciji ili kod druge porodice osiguravaju se u skladu sa propisima Federacije Bosne i Hercegovine i kantona u postocima od:

- 30% godišnjeg budžeta Vlada kantona
- 70% godišnjeg budžeta Vlada Federacije Bosne i Hercegovine

Međutim, sredstva u navedenom iznosu još uvijek nisu obezbjeđena, a finansiranje sigurnih kuća još nije riješeno zbog čega postoji potencijalna opasnost da će neke sigurne kuće biti primorane da se zatvore jer nisu u mogućnost pronaći i obzbijediti sredstva za rad.

Izradom Pravilnika o osnivanju, radu i finansiranju sigurnih kuća vjerujemo da će se otkloniti i taj problem i pitanje finansiranja biti riješeno u iznosu kako je to zakonom predviđeno. Izrada Pravilnika je u toku.

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK na kraju svake kalendarske godine prikuplja podatke od centara za socijalni rad o zlostavljenim osobama po spolnoj i starosnoj strukturi i obliku nasilja.

U 2012. godini evidentirano je 940 žrtava nasilja, i to psihičko nasilje kod 335, zatim fizičko nasilje kod 332, drugi oblici nasilja kod 264 i seksualno nasilje kod 8 žrtava. Kada je u pitanju spolna struktura većina žrtava nasilja je ženskog spola, ukupno je 782 žene, a od toga 169 djece i mladih uzrasta do 18 godina i 613 odraslih. Žrtve nasilja su i lica muškog spola i to 158 muškaraca, od toga je 92 djece i mladih uzrasta 0-18 godina i 66 muškaraca je preko 18 godina starosti.

Oblici nasilja po spolnoj strukturi	2010		2011		2012	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Fizičko nasilje	50	283	53	239	53	279
Psihičko nasilje	41	255	50	207	56	279
Seksualno nasilje	9	4	0	4	0	8
Drugi oblici nasilja	42	136			48	216
			52	206		
Ukupno	142	678	157	646	158	782
<i>Sveukupno</i>	<i>820</i>		<i>803</i>		<i>940</i>	

Nad djecom uzrasta od 0 do 6 godina starosti nasilje je izvršeno u 35 slučajeva i to 6 fizičkog nasilja, 18 psihičkog nasilja, te 11 drugih oblika nasilja. Značajno je istaći da u 2012. godini u Centrima za socijalni rad u TK nije zabilježeno seksualno nasilje i zlostavljanje nad djecom.

Starosna struktura zlostavljanih osoba	2010	2011	2012
0-3	-	14	13
4-6	21	28	22
7-14	63	90	106
15-18	111	111	120
19-27	165	148	157
28-45	278	251	285
preko 46	182		237
		161	
<i>Ukupno</i>	<i>820</i>	<i>803</i>	<i>940</i>

U 2011 i 2012. godini evidentiran je porast prijavljenog nasilja nad djecom uzrasta do 18 godina starosti, a u 2012. godini evidentan porast prijavljenog nasilja nad licima starosti preko 46 godina, što može biti rezultat ukupnih aktivnosti na otkrivanju, prevenciji i suzbijanju nasilja u porodici na području Tuzlanskog kantona.

2.5. Obrazovanje

U cilju uspostavljanja jedinstvenog modela djelovanja u osnovnim i srednjim školama u slučajevima kad se desi nasilje u školi bilo među ili nad vršnjacima, kao i u slučajevima nasilja nad djecom od strane odraslih ili pak sumnje da je dijete bilo žrtva nasilja u porodici Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK i Pedagoški zavod TK su u saradnji sa Biroom za ljudska prava Tuzla uradili model Protokola o postupanju u slučaju nasilja nad i među vršnjacima. Predloženi Protokol su školski odbori usvojili kao obavezujući dokument koji je u primjeni od decembra 2013. godine u svim osnovnim i srednjim školama na području Tuzlanskog kantona. Primjena Protokola će omogućiti školama da na jedinstven način evidentiraju pojavu i oblike nasilja, te vode svoju bazu podataka, a na osnovu Izvještaja iz škola Pedagoški zavod TK će formirati bazu podataka za TK.

2.6. Zdravstvena zaštita

Kada je u pitanju nasilje u porodici u sektoru zdravlja evidencija nasilja u porodici se vrši u skladu sa Desetom revizijom Međunarodne statističke klasifikacije bolesti, ozljeda i uzroka smrti (ICD- 10) prisutna od augusta mjeseca 2009 godine.

Svaki slučaj nasilja u zdravstvenoj ustanovi na inicijativu ljekara, socijalnog radnik ili drugog stručnog radnika se prijavljuje nadležnoj policijskoj stanici gdje završava procedura i ingerencija zdravstvene ustanove.

Određeni broj zdravstvenih radnika je prošao različite edukacije za rad sa nasiljem u porodici ali svakako nedovoljno, te je zbog toga neophodna kontinuirana edukacija svih uposlenika u zdravstvenom sektoru kako bi pristup problemu nasilja bio još kvalitetniji i sveobuhvatniji.

2.7. Zapošljavanje

Strategijom zapošljavanja u Federaciji BiH (2009-2013) uspostavljen je Strateški cilj 2 – Osigurati inkluzivna tržišta rada kroz sprečavanje dugoročne nezaposlenosti, neaktivnosti, socijalne isključenosti i siromaštva za radno sposobno stanovništvo. S obzirom da žrtve nasilja u porodici po svom statusu na tržištu rada mogu da spadaju u socijalno isključene osobe, jer se nalaze u posebnim životnim okolnostima, već od 2009. godine obuhvaćene su mjerama aktivne politike zapošljavanja koje provode Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje.

Doktrinom rada javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH definirano je da, pored mladih bez zanimanja i radnog iskustva, dugoročno nezaposlenih, starijih od 40 godina, osoba s invaliditetom, samohranih roditelja, također žrtve nasilja spadaju u posebnu kategoriju nezaposlenih osoba, kod kojih razloge za povećanu osjetljivost ili ugroženost čini upravo nasilje u porodici. Osim toga, članom 8. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba utvrđena je nadležnost službi za zapošljavanje za donošenje i provođenje programa mjera za brže zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih osoba čije je zapošljavanje otežano. S obzirom da žrtve nasilja u porodici spadaju u ovu kategoriju nezaposlenih osoba, jasno je da postoji zakonska podloga za pružanje usluga u smislu člana 20. Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici – CAHVIO tj. provođenje mjera koje obuhvataju pomoć prilikom zapošljavanja.

Prilikom obrade nezaposlene osobe iz ove kategorije i njene pripreme za tržište rada potreban je multidisciplinarni pristup koji podrazumijeva obradu stručnjaka različitih profila (psihologa, socijalnih radnika, ljekara specijalista medicine rada i dr.), te je također potreban i individualni pristup koji uvažava specifičnost pojedinca i omogućava određivanje daljnjih profesionalnih ciljeva.

U smislu jačanja nezaposlene osobe (žrtve nasilja) u kontekstu njenog boljeg i kvalitetnijeg statusa na tržištu, napominjemo da pored mjera suufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja, Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje, u sklopu mjera aktivne politike zapošljavanja, podrazumijevaju i provode projekte obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije. S tim u vezi potrebna je i dodatna edukacija zaposlenika u službama za zapošljavanje, te povezivanje službi sa drugim institucijama i organizacijama koje žrtvama nasilja pružaju određenu vrstu pomoći.

2.8. Sigurnost

Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona problematici nasilja u porodici posvećuje posebnu pažnju, tako da je u okviru Sektora kriminalističke policije MUP-a TK-a formirano posebno Odjeljenje (Odjeljenje za maloljetničku delinkvenciju i nasilje u porodici). Nevedeno Odjeljenje poduzima sve mjere i radnje u slučajevima teških oblika krivičnog djela Nasilje u porodici iz Člana 222.KZ FBiH, kao i educiranje policijskih službenika svih Policijskih uprava i Policijskih stanica MUP-a TK-a kada je u pitanju problematika nasilja u porodici.

Analizom podataka kojima raspolaže Ministarstvo unutrašnjih poslova TK-a u 2013. godini došlo je do povećanja broja počinjenih krivičnih djela Nasilja u porodici iz Člana 222.KZ FBiH, tako da je u odnosu na 2012.godinu kada je evidentirano 183 Izvještaja o počinjenom krivičnom djelu nasilje u porodici, u 2013.godini zabilježeno je ukupno 211 krivičnih djela, što je za 32 krivična djela ili 17,49% više u odnosu na 2012. godinu.

U periodu januar-decembar 2013.godine na području nadležnosti MUP-a TK-a od strane organizacionih jedinica zaprimljeno je ukupno: **748** prijava koje se odnose na Nasilje u porodici.

- **185** prijava su rezultirale podnošenjem Izvještaja o počinjenom krivičnom djelu Nasilje u porodici,
- **228** predmeta je u radu
- **336** nije podnešen Izvještaj iz razloga što je u **144.** slučajeva od strane oštećenih osoba korišten član 97. ZKP FBiH

- **135.** slučajeva je zatvoreno sačinjavanjem službenih zabilješki (utvrđeno da nema elemenata krivičnog djela)
- **23** slučaja su okončana u skladu sa odredbama Zakona o javnom redu i miru
- **30** slučajeva radilo se o neosnovanim prijavama

Službenici MUP-a TK-a su tokom 2013. godini u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBiH podnijeli ukupno 86 Zahtjeva za 128 zaštitnih mjera i to:

- PU Tuzla 9 Zahtjeva za ukupno 14. zaštitnih mjera
- PU Gračanica 3 Zahtjeva za ukupno 6 zaštitnih mjera
- PU Lukavac 14 Zahtjeva za ukupno 18 zaštitnih mjera
- PU Živinice 2 Zahtjeva za ukupno 2 zaštitne mjere
- PU Kalesija 17 Zahtjeva za ukupno 23 zaštitne mjere
- PU Gradačac 41 Zahtjev za ukupno 65 zaštitnih mjera

Ministarstvo unutrašnjih poslova TK-a će i u narednom periodu postupati u skladu sa opštim ciljevima koji su predviđeni programom rada Ministarstva i aktivno učestvovati u provođenju Strategije i Akcionog plana za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici koji je u fazi donošenja, a sve u cilju kontinuiranog i koordiniranog pristupa u rješavanju problema Nasilja u porodici.

AKCIONI PLAN

Strateški Cilj	Aktivnosti	Nositelji	Indikatori/očekivani rezultat	Rok izvođenja								Izvori finansiranja		
				2014				2015						
				K 1	K 2	K 3	K 4	K 1	K 2	K 3	K 4			
1.1. Usaglašavanje propisa iz oblasti socijalne zaštite	1.1.1 Standardizacija usluga Sigurnih kuća	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u saradnji sa Sigurnom mrežom BiH (Radna grupa)	Donešen Pravilnik o osnivanju, radu i finansiranju Sigurnih kuća	X										Budžet nositelja aktivnosti
	1.1.2. Pružanje usluga/tretmana Sigurne kuće za žrtve nasilja u porodici	U.G. Vive Žene	Broj žrtava nasilja na tretmanu u toku godine	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	Planirana budžetska sredstva
	1.1.3. Sačiniti prijedlog Pravilnika/izmjene ili dopune o načinu i mjestu provođenja zaštitne mjere obaveznog prihosocijalnog tretmana počinitelaca nasilja u porodici	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike i Federalno ministarstvo zdravlja (predstavica Vive Žene članica Radne grupe)	Donešen Pravilnik				X							

1.1.4. Donošenje novog Zakona o osnovama socijalne zaštite	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike								X			Budžet nositelja aktivnosti
1.1.5. Donošenje podzakonskih akata za provedbu zakona o socijalnoj zaštiti	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	Završeni podzakonski akti								X		Budžet nositelja aktivnosti
1.1.6. Usaglašavanje kantonalnog zakona o socijalnoj zaštiti sa Federalnim zakonom	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK	Usaglašeni zakoni								X	X	Budžet nositelja aktivnosti
1.1.7. Usaglašavanje kantonalnog zakona o socijalnoj zaštiti sa zakonom o zaštiti nasilja u porodici	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK	Usaglašen zakon				X						Budžet nositelja aktivnosti
1.1.8. Praćenje primjene Pravilnika o standardima za rad i pružanje usluga u ustanovama socijalne zaštite na području Tuzlanskog kantona	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK	Zapisnik o izvršenom stručnom nadzoru, rješenja o ispunjavanju uslova za pružanje usluga			X	X	X	X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti

1.2. Usaglašavanje propisa iz oblasti zaštite porodice sa djecom	1.2.1. Donošenje zakona o zaštiti porodica sa djecom	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	Donešen zakon											Budžet nositelja aktivnosti
	1.2.2. Sačiniti prijedlog podzakonskih akata za provedbu Zakona o zaštiti porodica sa djecom	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	Završeni podzakonski akti											Budžet nositelja aktivnosti
	1.2.3. Usaglašavanje kantonalnog zakona sa Zakonom o zaštiti porodice sa djecom	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u saradnji sa kantonalnim ministarstvima												Budžet nositelja aktivnosti
1.3. Usaglašavanje propisa iz oblasti pravosuđa	1.3.1. Besplatna pravna pomoć za žrtve nasilja	U.G. Vive Žene		X	X	X	X	X	X	X	X	X	Planirana budžetska sredstva	
	1.3.2. Besplatna pravna pomoć	Ministarstvo uprave i pravosuđa TK		X	X	X	X	X	X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti	

1.4. Usaglašavanje propisa iz oblasti obrazovanja	1.4.1. Izrada modela evidencionog obrasca u odgojno obrazovnim ustanovama za slučajeve prepoznavanja nasilja u porodici	Pedagoški zavod TK i Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK	Donešen Protokol o postupanju u slučajevima nasilja među i nad djecom u okviru kojeg postoje i obrasci za evidenciju. Pravilnik u primjeni od decembra 2013. u svim osnovnim i srednjim školama u TK	X	X	X	X	X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti
	1.4.2. Izrada standarda i normativa za osnovne i srednje škole prema kojima je predviđeno obavezno angažiranje socijalnih radnika i psihologa u svim odgojno obrazovnim ustanovama	Radna grupa imenovana od strane Koordinacije ministara obrazovanja i nauke u FBiH	Urađeni standardi i normativi									

1.5. Usaglašavanje propisa iz oblasti zdravstva	1.5.1. Formiranje Centara za mentalno zdravlje prema federalnom Pravilniku i jedinstvenoj metodologiji	Domovi zdravlja u Tuzlanskom kantonu	Donesen Pravilnik o organizaciji i bližim uslovima prostora, medicinsko-tehničke opreme i stručnog kadra koje trebaju ispunjavati Centri za mentalno zdravlje u zajednici, kao i edukaciji iz oblasti zloupotrebe psihoaktivnih supstanci i Jedinstvena metodologija kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanje ugovora između nadležnih zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvenih ustanova	X	X	X	X	X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti i donatorska sredstva
	1.5.2. Jačanje saradnje između Domova zdravlja, Suda i drugih institucija posebno u smislu psihijatrijskog liječenja počinitelja nasilja u porodici	Sud, Domovi zdravlja na nivou TK, ovlaštene institucije	Donešen Pravilnik	X	X	X	X	X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti

1.6. Usaglašavanje propisa iz oblasti sigurnosti	1.6.1. Izrada Pravilnika o trajanju osnovne obuke i obaveze za kadete u toku obuke, nastavni plan i program osnovne obuke	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova i kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova	U skladu sa planiranim aktivnostima MUP-a TK				X	X				Budžet nositelja aktivnosti
	1.6.2. Izrada Pravilnika o načinu provođenja izrečenih zaštitnih mjera koje su u nadležnosti policije	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova	Uređen Pravilnik, prosljeđen svim Policijskim stanicama	X								Budžet nositelja aktivnosti
	1.6.3. Utvrdjivanje vođenja evidencije o nasilju u porodici u Zakonu o policijskim službenicima kroz izmjene i dopune Zakona o policijskim službenicima	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova Kantonalni MUP – primjena	Donešene izmjene i dopune Zakon. Dosljedna primjena svih zakonskih i podzakonskih akata od strane policijskih službenika MUP-a TK , koji se odnose na zaštitu svih žrtava nasilja				X	X				Budžet nositelja aktivnosti
2.1. Edukacija profesionalaca	2.1.1. Izrada Priručnika o provođenju treninga/edukacije profesionalaca u radu sa nasiljem u porodici	U.G. Vive Žene (interni dokument)	Urađen Priručnik				X					Budžet nositelja aktivnosti

2.1.2 Zajedničke edukacije profesionalaca (policija, centar za socijalni rad, zdravstvo, pravosuđe, škola, općina i dr.)	U.G. Vive Žene i druge NVO	Provedene edukacije profesionalaca		X	X		X		X		Budžet nositelja aktivnosti
2.1.3. Obuka policijskih službenika kroz osnovnu obuku	Federalno Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova	Provedena edukacija policijskih službenika		X	X	X	X	X	X		Budžet nositelja aktivnosti
2.1. 4. Obuka policije kroz specijalističke kurseve preme procjeni Gender Centra F BiH, o zaštiti od nasilja u porodici	Federalno Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Kantonalnim Ministarstvima unutrašnjih poslova i Gender Centrom F BIH	Obezbjeđeno prisustvo policijskih službenika MUP-a TK-a svim specijalističkim kursovima koji se odnose na zaštitu od nasilja u porodici		X	X	X	X	X	X		Budžet nositelja aktivnosti
2.1.5. Obuka policijskih službenika kroz specijalističke kurseve o hitnim i djelotvornim istragama, procjeni rizika, provođenju zaštitnih mjera i postupanju sa žrtvama	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova	Kontinuirano provedeni svi vidovi obuke policijskih službenika MUP-a TK-a kroz specijalističke kurseve		X	X	X	X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti

	2.1.6. Trening/edukacija na temu "seksualno zlostavljanje u djetinjstvu", "nenasilna komunikacija", "porodična dinamika", "ravnopravnost spolova" za zaposlene u centrima za socijalni rad/službama, osnovnim i srednjim školama, zdravstvenim ustanovama s ciljem prepoznavanja, reagiranja i preventivnog djelovanja u slučajevima nasilja u porodici	Udruženje "Amica Educa" i druge NVO u saradnji sa Ministarstvom za rad, socijalnu politiku i povratak TK, Ministarstvom obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK i Ministarstvom zdravstva TK	Realizovan treninzi, Profesionalci unaprijedili kompetencije za rad u oblasti prevencije i adekvatnog tretiranja slučajeva porodičnog nasilja					X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti
2.2. Edukacija sudija i tužitelja	2.2.1. Edukacija sudija i tužitelja	Centar za edukaciju sudija i tužitelja	Provedena edukacija	X	X	X	X	X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti
3.1. Uspostavljanje evidencije u slučajevima nasilja u porodici po oblastima	3.1.1. Izrada jedinstvene baze podataka za nasilje u porodici u Federaciji BiH	Gender Centar FBiH (predstavnica Vive Žene članica Radne grupe za izradu baze)	Urađena baza				X					Budžet nositelja aktivnosti Donatorska sredstva

	3.1.2. Korištenje baze podataka (unošenje podataka)	Sve institucije	Primjena baze					X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti
	3.1.3. Analiza primjene Pravilnika o načinu vođenja evidencije o izrečenim zaštitnim mjerama i osobama koje su štíćene mjerama	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK u saradnji sa centrima za socijalni rad	Urađena analiza					X				Redovna aktivnost ministarstva i CZSR
	3.1.4. Uspostava jedinstvene baze podataka u obrazovnim ustanovama	Pedagoški zavod i Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK	Započeta uspostava baze podataka u okviru svake škole na osnovu obrasca iz Protokola			X		X		X		Budžet nositelja aktivnosti
3.2 Program provođenja statističkih istraživanja	3.2.1. Provođenje istraživanja – analiza žrtava nasilja koje su bile na tretmanu u Sigurnoj kući i na ambulantnom tretmanu	U.G. Vive Žene	Urađena analiza						X			Budžet nositelja aktivnosti

4.1. Podizanje svijesti i promocija nenasilničkog ponašanja	4.1.1. Promotivni materijal o nenasilničkom ponašanju	U.G. Vive Žene i druge NVO	Promocija				X				X	Budžet nositelja aktivnosti
	4.1.2. Promotivne aktivnosti koje ukazuju da je škola mjesto sa nultom tolerancijom na nasilje	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK, Pedagoški zavod TK, nevladine organizacije	Promocije	X	X	X	X	X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti Donatorska sredstva
	4.1.3. Inicirati otvaranje „Savjetovaništa za roditelje“ sa ciljem osnaživanja roditelja za odgovorno roditeljstvo i prevenciju nepoželjnih oblika ponašanja kod djece	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK i Centri za socijalni rad u saradnji sa NVO	Pokrenuta inicijativa			X	X	X				Budžet nositelja aktivnosti

	<p>4.1.4. Kod izmjena i dopuna Nastavnih planova i programa raditi na uvođenju sadržaja koji će tretirati ravnopravnost spolova, nenasilno ponašanje, rušenje stereotipa, promoviranje uloga dječaka i muškaraca u sprečavanju nasilja</p>	<p>Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK, Pedagoški zavod TK</p>	<p>Dopunjeni Nastavni planovi i programi</p>	X	X	X	X	X	X	X	X	<p>Budžet nositelja aktivnosti</p>
	<p>4.1.5. Štampanje, distribucija i promocija materijala o prevenciji i borbi protiv nasilja u porodici kao i unapređenje položaja žrtava nasilja</p>	<p>U.G. Vive Žene , druge NVO i institucije</p>	<p>Distribuiran materijal</p>				X				X	<p>Budžet nositelja aktivnosti</p>
	<p>4.1.6. Promocija ljudskih prava i borbe protiv nasilja u porodici kroz medije</p>	<p>U.G. Vive Žene , druge NVO i institucije</p>	<p>Medijsko gostovanje</p>				X				X	<p>Budžet nositelja aktivnosti</p>

	4.1.7. Okrugli stolovi, konferencije, sastanci na temu nasilja u porodici	U.G. Vive Žene , druge NVO i institucije	Održani okrugli stolovi, konferencije, sastanci...		X		X		X		X	Budžet nositelja aktivnosti
	4.1.8. Pokrenuti inicijativu koja bi inicirala otvaranje Škole odgovornog roditeljstva u okviru kojeg bi se unapređivale roditeljske vještine, jačanje samopoštovanja, rješavanje sukoba, ...	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK, Centri za socijalni rad, Amica Educa i druge NVO u saradnji sa Ministarstvom obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK	Pokrenuta inicijativa				X					Budžet nositelja aktivnosti , Donatorska sredstva
	4.1.9. Realizacija edukativnih radionica i savjetovanje za roditelje na temu odgovorno roditeljstvo	Amica Educa u saradnji sa Pedagoškim zavodom TK i Ministarstvom za rad, socijalnu politiku i povratak TK	Realizirana edukacija, Unaprijeđene roditeljske vještine roditelja djece osnovnoškolskog uzrasta					X	X	X	X	Budžet nositelja aktivnosti , Donatorska sredstva
5.1. Protokoli o saradnji	5.1.1. Analiza primjene Protokola o međusobnoj saradnji na području TK	U.G. Vive Žene	Odražni sastanci na kojima se analizirala primjena Protokola				X				X	Budžet nositelja aktivnosti

5.1.2. Izraditi i prilagoditi kantonalni Protokol u lokalni kontekst 11 općina Tuzlanskog kantona	U.G. Vive Žene	Usvojenji Protokoli				X					Budžet nositelja aktivnosti
5.1.3. Promovirati međusektorsku saradnju i primijere dobre prakse kroz organiziranje okruglih stolova, konferencija i sl.	U.G. Vive Žene	Održani okrugli stolovi, konferencije i sl.			X	X			X	X	Budžet nositelja aktivnosti
5.1.4. Izrada Protokola o postupanju u slučajevima nasilja, skitnje i radne eksploatacije djece TK	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK u saradnji sa resornim ministarstvima i ustanovama i U.G. Zemlja djece	Izrađen Protokol		X							Budžet nositelja aktivnosti i donatorska sredstva
5.1.5. Inicirati koordinaciju stručnih timova u odgojno-obrazovnim ustanovama sa drugim ustanovama s ciljem zaštite učenika od nasilja u porodici	Nadležna kantonalna ministarstva i Pedagoški zavod	Pokrenuta inicijativa					X				Budžet nositelja aktivnosti

	5.1.6. Provođenje projekta „Rad policije u zajednici“ u dijelu koji se odnosi na nasilje u porodici	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa kantonalnim ministarstvima	Provedene aktivnosti			X		X		X		Budžet nositelja aktivnosti
5.2. Ekonomsko osnaživanje žrtava nasilja u porodici	5.2.1. Praćenje realizacije programa poticaja pri zapošljavanju i samozapošljavanju žrtava nasilja u porodici	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK u saradnji sa Službom za zapošljavanje (Zavod za zapošljavanje TK)	Realiziran program na području TK (godišnji izvještaj o radu)				X				X	Budžet nositelja aktivnosti
	5.2.3. Uspostaviti saradnju sa kantonalnim službama za zapošljavanje s ciljem ostvarivanja prava zapošljavanja žrtava nasilja koje su bile ne tretmanu u Sigurnoj kući	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK, Služba za zapošljavanje TK i U.G. Vive Žene	Uspostavljena saradnja			X	X	X	X	X	X	

5.3. Programi podrške	5.3.1. Podrška vulnerabilnim grupama putem realizacije Programa materijalnog zbrinjavanja i Programa prevencije bolesti ovisnosti	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK u saradnji sa NVO Pedagoški zavod i Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK		X	X	X	X	X	X	X	X	Postojeći program materijalnog zbrinjavanja i program prevencije
	5.3.2. Nastaviti realizaciju postojećih i inicirati uspostavljanje novih programa podrške namijenjenih poboljšanju položaja pripadnika vulnerabilnih grupa	Relevantna ministarstva, NVO	Realizirani postojeći programi, uspostavljeni novi programi	X	X	X	X	X	X	X	X	Budžet Vlade TK Donatorska sredstva
5.4. Program rada sa osobama koje su počinile nasilje u porodici	5.4.1. Izrada Pravilnika o provođenju zaštitne mjere psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, formirana Radna grupa za izradu Pravilnika (predstavnicu VIVE Žene članicu RG)	Urađen Pravilnik			X						Budžet nositelja aktivnosti

	5.4.2. Organiziranje okruglog stola na temu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja	U.G. Vive Žene	Održan Okrugli stol					X					Donatorska sredstva
5.5. Razmjena dobrih praksi	5.5.1. Revizija realizacije akcionog plana i učešće na sastanku radi razmjene dobrih praksi	Gender Centar FBiH u saradnji sa nadležnim institucijama i NVO					X					X	Budžet nositelja aktivnosti
	5.5.2. Održavanje radnih sastanaka s ciljem razmjene dobrih praksi i realizacije Strategije, Revizija realizacije i izrada godišnjih planova	Relevantna ministarstva, socijalne, zdravstvene, obrazovne ustanove, NVO,	Održani sastanci, izrađen godišnji plan za 2015. godinu				X					X	Budžet Vlade TK

Članovi Radne grupe za izradu Prijedloga Akcionog plana za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona:

Dr. sc. Suada Selimović
(Ministarstvo za rad socijalnu politiku i povratak)

Šemsudin Kreho, prof
(Ministarstvo unutrašnjih poslova)

Elmir Tukić, prof
(Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta)

Melika Saračević, dipl. pravnica
(Ministarstvo zdravstva)

Jela Lukić, dipl. pravnica
(Ministarstvo pravosuđa i uprave)

Ankica Grgić Mišković, prof
(Pedagoški zavod TK)

Mr. sc. Fatima Bećirović
(UG Vive Žene)